

-Jeg skjøt Quisling

SKUTT: 24.
oktober 1945.

STÅR FRAM:
Arvid Austad
(80) forteller
den dramatiske
historien om da
Quisling ble
henrettet.

Dagbladet

Mandag 11. oktober 1999 * * * * * Nr. 272 Uke 41. 131. årgang. - Løssalg kr 9,00

Helsefarlige ledere:

Kvinner er verst

■ ■ Intrigante kvinnelige sjefer står i flere aktuelle tilfeller bak fastlåste arbeidsmiljøkonflikter. - Kvinner er ofte enda dyktigere enn menn i maktspillet, sier konsernoverlege Bjørnar Brændeland. Side 8 og 9

Kjersti
Grini

Kjemper for homsene

sterke meninger

TUSENTIPSET - 22 20 00 00

Tett nese?

Nyhet!
Nå uten
konserveringsmiddel

Rhinox™ - uten konserveringsmiddel

NYCOMED

125 år for bedre helse

Bar ikke brukes sammenhengende mer enn 10 dager om gangen. Les pakningsveiledning nøye.

John Midtbø er en av forfatterne bak den nye boka «Tett på Quisling». Her er

- Her skjøt jo

En dramatisk oktober natt for 54 år siden henrettet Arvid Austad (80) og ti andre politisoldater Vidkun Quisling. Austad er den første som står fram og forteller historien om hvordan og hvor på Akerhus festning Nazi-Tysklands fremste allierte i Norge endte sitt liv.

Den nærmeste vennekretsen og yngre familiemedlemmer visste ikke hva Austad egentlig gjorde på festningen i fredsåret 1945. De trodde han utførte vanlig polititjeneste i Oslo-området, og at han var engasjert i vakthold og arrestasjoner i forbindelse med det forestående rettsoppgjøret.

I dette eksklusive intervjuet med Dagbladet forteller Austad sin historie fra den historiske oktobernatta og hva som skjedde etterpå.

– Jeg har aldri angret et sekund, slår han fast.

Flyktet til Sverige

Ni av deltakerne i eksekusjonspelotongen er døde. Til tross for gjentatte forsøk fra en rekke aviser, har Austad og hans gjenværende kollega aldri stått fram i full offentlighet og fortalt sin historie. Riktignok har Austad ved et par anledninger gitt vitneskildringer fra henrettelsen, men da under pseudonym.

Arvid Austad er født og oppvokst på Linderøy i Nord-Trøndelag. Han var 20 år da tyskerne invaderte Norge 9. april, og han gråt av sinne da han hørte på radioen at Quisling hadde utnevnt seg selv til nytt statsoverhode.

Året etter flyktet han til Sverige fordi han gikk berserk da han fikk se et stort bilde av NS-føreren i kommunelokalet i hjembygda. Han rev bildet ned og trakk det i stykker. Myndighetene så meget alvorlig på hendelsen, og for ikke å bli arrestert lyttet han til tips fra ordføreren om å komme seg over grensa så fort som mulig.

Dermed ble han rekruttert til de norske polititroppene i Sverige. Austad kom tilbake til hjemlandet i 1945. Avdelingen hans

Dagbladet

Vidkun Quisling

■ Født i Fyresdal 18. juli 1887. Henrettet på Akerhus festning i Oslo 24. oktober 1945.

■ Militærattaché i St. Petersburg og Helsinki. Deltok i humanitært arbeid i Sovjetunionen 1922–26, bl.a. som sekretær i en folkeforbundskommissjon under ledelse av Fridtjof Nansen. Forsvarsminister 1931–33.

■ Dannet Nasjonal Samling i 1933, og var siden partiets fører. Erklærte seg selv som Norges statsminister om kvelden 9. april 1940, men måtte tre tilbake seks dager senere.

■ Innsatt som ministerpresident av tyskerne 1. februar 1942. Overga seg til politiet 9. mai 1945.

ble øremerket for spesialopdrag i Oslo og omegn, og eksekusjonspelotonger ble tatt ut fra kompaniet.

Henrettelsen

10. september 1945 felte lagmannsretten dødsdommen over Vidkun Quisling. 6. oktober – tre dager før behandlingen i Høyesterett – ble Quisling flyttet fra Akershus til celle 34B i Møllergata 19.

13. oktober leste dommer Sigrurd Fougner opp Høyesteretts enstemmige kjennelse. Anken ble forkastet.

Ti dager senere besluttet regjeringen Gerhardsen å fullbyrde straffen, og ved 19-tida samme dag kom pastor Carl Traaen til celle 34B og meddelte Quisling om at dommen ville bli fullbyrdet allerede samme natt.

Eksekusjonspelotongen natta til 24. oktober besto av ti utplukkede korporaler og menige politisoldater, samt sersjant Harald Hansen fra Drammen. Hansen var pelotongleder.

– Vi tilhørte 6. kompani av polititroppene, ledet av løytnant Kåre Holtan. Han vikarierte for kaptein Halvor Brandt, som var reist hjem til sin lensmannsstilling i Aurskog. Vi var alle stasjonert i politikasernen på Majorstua, og kompaniet var forberedt på at noen ville bli beordret til å skyte Quisling.

Det var ikke snakk om å melde seg frivillig til oppdraget, sier Austad.

Dårlig samvittighet

– 23. oktober for 54 år siden var jeg ansvarlig korporal i kompaniet, og hadde tatt en snartur på byen for å treffe en pike. Jeg kom litt seint tilbake – med dårlig samvittighet – og fikk straks ordre om å melde meg for kompanisjefen Kåre Holtan, forteller Austad.

Beskjeden fra sjefen var kort og militær:

– Dere som har møtt her, er tatt ut for å skyte Vidkun Quisling i natt. Ingen av dere kan forlate kaserneområdet før dere blir transportert til Akershus festning. Dere kan heller ikke ringe til venner og kjente før utpå dagen i morgen.

Austad forteller: – En av de utplukkede fikk problemer med nervene og fikk sammenbrudd. Han skalv og gråt og ba seg fritatt for oppdraget. En romkamerat av meg ble plukket ut som stedfortreder noen minutter før vi var klare til å sette oss i lastebilen med kurs for festningen. Han fikk melding om at han skulle være med i pelotongen med disse ordene: «Finn Mauser'n din så fort som mulig, og kom deg med til

Akershus snart!»

80-åringen forteller at lastebilen rullet fram i god tid før midnatt.

– I fullt stridsutstyr, med stålhjelm og svensk Mauser-gevær, kjørte vi til festningen. Vi var til sammen elleve befal og menige som skulle skyte Quisling. Kompaniasistenten Harry Haldorsen var også i lastebilen med sin ammunisjonskasse og lommelykter.

Ufyselig vær

Arvid Austad sier at det duskregnet og var kaldt denne oktobernatta.

– På grunn av den danske politikommandanten Aage Seidenfadens forsinkelse ble vi stående på festningens øverste platå i over to timer. Vi måtte slå floke for ikke å fryse.

Det gikk imidlertid fort da Quisling først kom. De dramatiske øyeblikkene på Akershus festnings øverste voll i 1945 har brent seg fast i 80-åringen. Han slår fast at Vidkun Quisling gikk døden verdig i møte.

– Kanskje hadde han bedre kontroll over nervene enn enkelte av oss som var beordret til å henrette ham, andres Austad.

– Vi ti stilte oss på en linje, og sersjant Hansen ledet oss ved hjelp av tegn. Han brukte ikke ord da vi gjorde ladegrep og løsnest sikringen. Først da vi la an, hørtes Hansens røst da han kommanderte «ild». Vi skjøt – og Quisling var død.

Retterstedet

Retterstedet på Akershus festning bærer ingen minner etter dramaet. Alle spor ble fjernet umiddelbart, slik reglementet var den gangen. Ingen kommandant på festningen har nosen sinne hatt noe ønske om å markere stedet. Frykten for martyrisering har resultert i en nesten paranoid engstelse for å nevne Quislings navn høyt innenfor de historiske festningsmurene. Den samme frykten bidro også i mange år til å kaste et mystisk slør over NS-førerens endelikt.

Men mange historieinteresserte besøkte ved hvor de skal gå for å se murveggen ved krutthuset på Akershus hvor Quisling endte sine dager.

I TÅRNET: I fengslet arbeidet Vidkun Quisling hver dag med sine forsvarsinnlegg. Her er han i sin celle i det beryktede «tårnet» på Akershus festning. Han ble overført til Møllergata 19 før han ble henrettet.

Foto: PRIVAT

Hva følte han?

– Før henrettelsen på Akershus hadde jeg aldri drept noen. Vi som kom fra Sverige, hadde ikke vært med i regulære kamper. Men jeg hadde gått gjennom den vanlige infanteriutdannelse, som enkelt forklart går ut på å lære å drepe eller å bli drept selv.

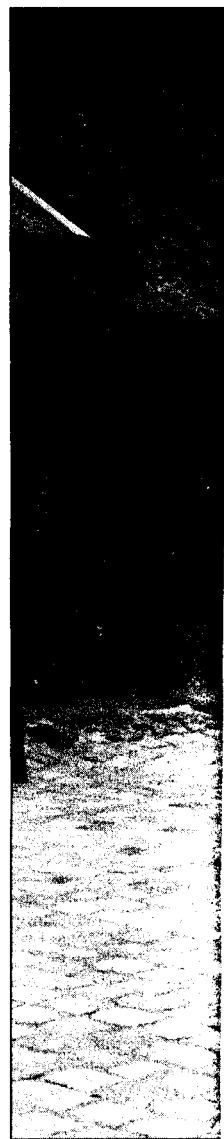
– I 1945 var jeg hardere enn i dag, hadde liksom en helt annen innstilling den gang. Men jeg hadde gjort det om igjen hvis omstendighetene hadde vært de samme i dag, sier Austad, som arbeidet som brannmann og røykdykker i Oslo før han ble pensjonist.

– I brannmannyrket hadde jeg opplevelser med uskyldige brannofre som var langt tøffere enn å være med på en henrettelse på Akershus. Og under krigen hadde jeg nære slektninger som ble mishandlet til døde som følge av Gestapos og norske nazisters overgrep. Derfor hadde jeg ingen betenkeligheter med å være med i pelotongen.

Har hylsen

Etter de ti skuddene gikk pelotongleder Hansen fram til Quisling og skjøt det ellefte skuddet.

«Dere har vært stø på hån-

den, karer,» sa kompanisjef Harry Haldorsen, gikk fram til Quisling og henrettelsen.

Han konstaterte at al skuddene traff pappbiten i ling fikk festet foran hjert

– Før vi marsjerte ned fra len, kom Haldorsen for å si inn de fire ubrukte patroner og den tomme hylsen. Han ikke min, og han forsto jeg ville ha hylsen som m. Han sa heller ingenting og puttet den i lommen.

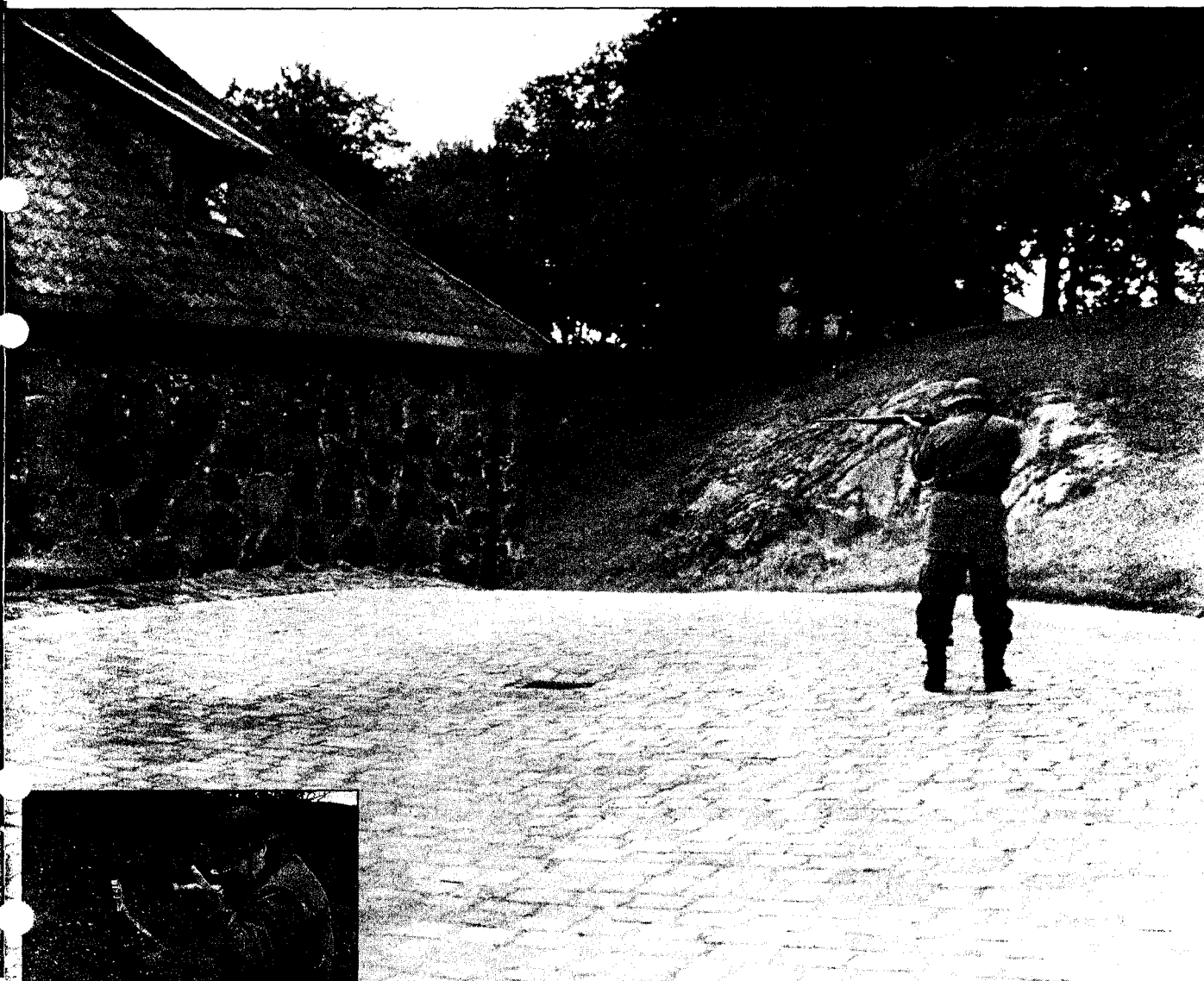
– På nytt tegn fra pelotondere Hansen marsjerte vi b vollen, og i øyeblikket så jeg gå fram til Quisling og fast at han var død.

Legen rapporterte – eg helt unødendig – at Quisling døde momentant.

Midt bøs intervju med Arvid Austad – en av mennene som henrettet landsforræderen.

Jeg og Quisling

Bare i
Dagbladet

EN AV 11: Arvid Austad er en av to gjenlevende fra eksekusjonspelotongen som henrettet Quisling.

Foto: JOHN MIDTBØ

HER BLE QUISLING SKUTT: Dette bildet viser for første gang nøyaktig hvor Quisling ble henrettet. Arvid Austad (80) angir ikke et sekund på det som skjedde for 54 år siden. Han er det første medlemmet av eksekusjonspelotongen som står fram i full offentlighet og forteller den dramatiske historien om hva som egentlig skjedde.

Foto: JOHN MIDTBØ

... nå er han medlem i Fedrelandspartiet

Arvid Austad nærer fortsatt sterkt hat til Quisling og Hitler. Derfor finner han det urettferdig å bli stemplet som nynazist. Som mange andre motstandsmenn er han skeptisk til norsk innvandringspolitikk – og medlem av Fedrelandspartiet.

Av JOHN MIDTBØ

Under lokalvalget i Oslo i 1995 var Austad 10. kandidat på Fedrelandspartiets liste, og han hevder at han ble forsvært banket opp av blitzere under et møte på Youngstorget. Austad mener det er urettferdig at en rekke personer som kjempet med livet som innsats for Norges frihet under krigen, skal bli stemplet som nynazister og rasister.

– Etter min mening er det et paradoks at noen av Norges mest dekorerte offiserer, med blant annet den høyeste utmerkelse fra okkupasjonsårene er

blitt karakterisert som nynazister. Og det bare fordi de i mange etterkrigsår har vært opptatt av og samlet informasjon om de negative sidene ved norsk flyktning- og asylpolitikk.

Austad føler at han ikke har fått anledning til å gi en tilfredsstillende dokumentasjon på sin nasjonale holdning under og etter krigen:

– Det faktum at jeg var med å henrette landsforrædere i 1945 må være et tilfredsstillende «alibi» for at jeg er en like god nordmann som noen, sier han.

– **Hvorfor oppsøker du da et parti som identifiseres så sterkt med høy-**

re-ekstreme og til dels rasistiske synspunkter?

– Jeg ser klare paralleller mellom tyskernes invasjon i 1940 og dagens store innvandring av muslimer. Dagens uønskede folkevandring til Norge er etter min mening den største trusselen mot det norske samfunn noensinne. Fedrelandspartiet er det parti som klart har sett denne uheldige utviklingen, sier Austad.

– **Quisling hadde ikke sosiale antenner** ▶